

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Slutningen af Juli).

Sjelden har vel Veiret fremkaldt saa alvorlige Bekymringer hos Landmanden som i denne Forsommer. Det tørre Foraar med en næsten unaturlig Varme i den sidste Halvdeel af Mai endte med en voldsom orkanagtig Nordveststorm den 30te og 31te Mai, der ligesom affved al Vegetation og efterlod baade Marker og Skove med et brunt Udseende og et efteraarsagtigt Præg. Derefter fulgte en kold, tør Juni med Blæst og hyppig Nattefrost, hvorved de lavtliggende fugtige Jorder, som i den tørre Tid havde holdt sig fristgrønne, fik et ligesaa visent Udseende som den høitliggende Mark. Medens Mai ved Landhuusholdningselskabets Stationer var $1\frac{1}{2}^{\circ}$ høiere end Kjøbenhavns Middelvarme for 72 Aar, var Juni næsten 3° lavere. Regnen faldt noget forstjelligt, men var overalt meget sparsom, intet Sted kom nogen ret gjennemblødende Regn og overalt leed man af Tørken. Juli Maaned har lykkeligviis bragt gunstigere Veir; vel udeblev Regnen mange Steder længe; for Midten af Maaneden faldt ingen ret blødende Regn, og Varmen var til sine Tider trykkende og vedholdende, men den længselsfuldt ventede Regn kom dog overalt, om ogsaa seent og gav den fortørrede Vegetation et nyt og friskt Præg. Middelvarmen for Juli fjerner sig ikke meget fra den almindelige, men Regnmængden har ialmindelighed været noget større. Den 1ste August blæste en Storm endeel Sæd af paa ubeskyttede Marker, senere har Veiret indtil Midten af August været fugtigt, som har hindret Høsten noget, men gavnet Græs og Roer, saavel som den nyfaede Kløver og Raps.

Udsigterne til Høsten vare naturligviis under de uheldige Veirforhold kun lidet trøstelige, og man imødesaae Fremtiden med Ængstelse. Kun paa velbehandlede og kraftige Jorder havde Sæden vedligeholdt en god Farve, men var overalt tynd og kort, og paa alle mindre gode og mindre veldyrkede Jorder, hvad enten de vare Sand-, Leer- eller Kærjorder, stod Sæden jammerligt; den tyndt opkomne Baarsæd havde mange Steder begyndt at sætte A $\frac{1}{2}$ et Par Tommer over Jorden. Græsset var overalt simpelt og mange Steder usfelt, og Dvæget leed Mangel paa de fortørrede Marker, der mere lignede Brakmarker end Græsmarker. Regnen og Varmen i Juli har imidlertid havt en overordentlig gunstig Virkning, saa at man nu nærer Forhaabninger om Høsten,

som man tidligere ikke havde ventet. Riig bliver vistnok Høsten intet Sted, og overalt bliver Fodermassen langt ringere end sædvanligt, men man nærer dog mange Steder Haab om et ret godt Kornudbytte, ligesom der ogsaa er Grund til at troe, at Sædens Bestaaffenhed bliver god. Meget og maastee væsentligst afhænger af den Tid Regnen er falden, som, da det meest har været Tordenbyger, har været meget ulige, men den gode Dyrkning bærer i dette Aar Frugter, som sjelden ellers, og velbehandlede og kraftige Jorder have, hvorledes end deres naturlige Bestaaffenhed er, udholdt de uheldige Veirforhold godt, og Sæden har der udviklet sig paa en overraskende Maade, medens de mindre velbehandlede Jorder have baaret jammerlige Afgrøder, som den seent indtraadte Regn vel har kunnet ophjælpe, men den har ikke kunnet udslutte de Mangler, som den mangelfulde Dyrkning har fremkaldt, der saa ofte skjules ved gunstigere Veirforhold.

Da Regnen, som ovenfor anført, hyppigst er falden som Tordenbyger, lyde ofte Meddelelserne fra nærliggende Egne forskjelligt, saa at det er vanskeligt i almindelige Træk at give en Oversigt af Forholdene i de forskjellige Dele af Landet. Dog synes Nordsjælland, navnlig Egnene om Isefjorden, at høre til de af Regnen mindst begunstigede og derfra lyde Klagerne meget stærkt, medens det sydlige Sjælland og endnu mere Møen, Falster og Volland have været heldigere stillede, og have Udsigt til en Middelsafgrøde. Paa Samsø ere Udsigterne til Høsten meget ringe. I de nordlige Egne af Fyen, hvor Undergrunden er gruset, nærer man ogsaa kun ringe Forventninger om Høsten, medens man i det sydlige og navnlig det østlige Fyen, paa Taasinge og Langeland gjør sig Haab om en Middelhøst, hvad Kornet angaaer, om end Foderet bliver endel derunder. I Vestsjælland har alt bedret sig betydeligt, efterat Regnen i Juli afløste den vedvarende Tørke, og paa gode og frugtbare Jorder har Sæden udviklet sig i en forbausende Grad, men paa tørre og skarpe Jorder kom Regnen for seent til at kunne virke ingribende. I de magre Egne af Midtlandet vare Udsigterne indtil Begyndelsen af Juli overmaade flette; men den senere faldne rigelige Regn har ogsaa der forbedret dem betydeligt, saa at man gjør sig Haab om en Middelhøst af Vaarkornet og paa de bedre Jorder ogsaa af Vintersæden. Det samme er Tilfældet i Vestegnene, hvor man ogsaa, ibetmindste efter Stationen i Tarm at dømme, har havt mere Regn i Mai og Juni end i andee Dele af Landet, og hvor den stadige Vestenvind vel ogsaa har bidraget til at vedligeholde Fugtigheden; det fremhæves nemlig, at de lette, sandmulde, men velgjødende Jorder i Egnen omkring den søndre

Deel af Ringkjøbingsfjord bedre have udholdt Tørken end Landets gode Jorder. Paa Sjællands Østkyst lyde Klagerne stærkt fra alle mindre frugtbare Egne, dog især fra Egnen ved Ørenaa, og nordefter fra Randers til henimod Aalborg. Paa kraftige Jorder har Sæden imidlertid kunnet udholde den bestandige Blæst og Tørke i Forbindelse med Nattefrost, og navnlig i Nærhuuseggen (naar man kun tager dette i et Par Miils Omkreds) staaer Alt ret tilfredsstillende. Ogsaa i Slesvig staaer Sæden paa Østkysten og de frugtbare Dele af Vestkysten bedre, end man skulde have ventet det; men i de magre Strækninger af Midtlandet ere Udsigterne for al Sæd overmaade simple; kun Boghvede, Roer og Kartofler have holdt sig nogenlunde godt. Paa Bornholm have de dybmuldede og velgjødede Jorder paa Vest- og Sydvestkysten godt modstaaet Tørken og vilde have givet en fortræffelig Afgrøde, hvis der i Begyndelsen af Juli var falden en blødende Regn, medens man nu kun venter en jevn Høst. Paa Østkystens magre Veerjorder ere Udsigterne derimod meget simple, og al Sæden staaer overordentlig tyndt.

Hvede har af alle Sædarter bedst taalt Tørken og Kulden. Den har vel ikke bredet sig som Tilfældet vilde have været under gunstigere Veirforhold, ligesom den kun er kort i Straaet; men da det var heldigt Veir i Blomstringstiden, har den gode Ar og lover et godt Kornudbytte, om den end vil fylde mindre end sædvanligt. Stormene have brækket endeel Straa, og Bladrust har været almindelig, men har paa Grund af Tørken ikke kunnet udbrede sig videre og vil neppe nogetsteds have angrebet Kjøernen. Derimod har paa enkelte Steder i Nordsjælland Hvedemyggens Larver angrebet Kjøernen, dog ikke i stort Omfang.

Af Rug er, som vi tidligere have meddeelt, endeel bleven omplojet i Foraaret, dog meest pletviis. Det senere uheldige Veir har ikke alene hindret Rugen fra at brede sig, men da Blomstringen indtraf under Nattefrossten og Stormens Tid er den mange Steder falden saa uheldig ud, at hele Stykker ere blevne svange; dette har deels været Tilfældet paa lette og høitliggende Jorder, der have været stærkt udsatte for Vestenvinden, og deels, navnlig i Sjælland, i Nærheden af Kjøer, Moser og Aaer. Mange Steder er den derfor i Løbet af Forsommeren høstet som Hø, og Boghvede, Staldføder og Stubroer faaet i Jorden. Da imidlertid ofte Skaden er steet pletviis, og paa samme Agre findes Stykker med velfyldte og Stykker med aldeles golde Ar, har man ikke overalt kunnet benytte dette Middel. I Sjælland synes det navnlig at være den tidligsaade Rug, der har lidt meest, da Dræningen indfaldt i det uheldigste Veir, medens der paa de senere saae Marker vel findes Spring i

Arzene; men de ere dog ikke aldeles gøde. Det er imidlertid langt fra al Rug, som saaledes har taget Skade, og man kan navnlig paa gode Muldjorder finde meget gode Rugafgrøder, der love et riigt Udbytte, ligesom ogsaa den saakaldte „danste“ Rug kan siges at være tilfredsstillende, da den, om den end fra lette Sandjorder vil fylde lidt, dog er godt kjærnesat.

Raps er falden forskjellig ud, men vil dog vel kunne anslaaes til en lille Middelsafgrøde. Paa kraftige Jorder har man mange Steder naaet et meget godt Udbytte; men hvor den er dyrket paa sibe Strækninger, navnlig Mosejorder, er den overmaade ringe. Omendkjønt Rapsen ialmindelighed havde gennemgaaet Vinteren godt, hindredes dog Planterne ved den langvarige Foraarstørke i at udvikle sig kraftigt; den blomstrede imidlertid godt; men da indtraf de stærke Storme og Nattefrosten i Juni, hvorved Topblomsterne blæste af, og mange Planter visnede bort. Paa en Gaard ved Frederiksberg blev saaledes et Rapsstykke paa 14 Tdr. Land Mosejord aldeles ødelagt paa een Nat af Frosten. Larver have senere angrebet Skulperne stærkt og formindsket Udbytetet betydeligt. Høsten indtraf under heldige Veirforhold og Opbevaringen vil derfor være let, ligesom Intet gif tabt paa Marken under Bjergningen. Paa de Steder, hvor man dyrker Vinterrybs, har man været meget tilfreds med Udbytetet, og i Sjælland udbredes dens Dyrkning.

Byg har paa milde, kraftige og veldyrkede Jorder holdt sig over Forventning i den for hele Plantevæxten saa ugunstige Tid. Det kom vel noget thndt op, men skjød kraftige Sidestude og vedligeholdt en god Farve. Da Regnen senere bragte de øvrige Kjærner til Spiring, ofte endda til forskjellig Tid, vil Bygget ialmindelighed blive tvemodent; Fodermassen er forøget, Kjærnen uden al Tvivl med; men Qualiteten bliver forringet, da de tidlige udviklede fulde Kjærner blive blandede med endeel smaa eller svange. Paa Jerne har det tidligt-saaede Byg ialmindelighed udviklet sig bedst, medens derimod baade fra Nord- og Vestjylland fremhæves, at det sidst i April og først i Mai saaede har døiet meget af Tørken, medens det Byg, der er saaet midt i Mai og senere, har havt mere Nytte af den seentindrusne Regn og derfor har udviklet sig bedre. Paa meget lette saavel som paa svære og lavtliggende Jorder ere Bygmarkerne mange Steder meget simple, da Tørken og Kulden have kuet dem saameget, at de ikke have kunnet forbedres ved Regnen. Ogsaa staaer i Vestregnen af Sjælland det saa almindelig brugte gjødede Grønlandsbyg simpelt og fuldt af Ukrudt paa mange Steder, selv hvor Jorden af Naturen

er frugtbar, da de gjentagne Bløininger have udtørret Jorden og Grønsværen i den tørre Tid ikke kunde raadne.

Havren stod i Forsommeren almindelig tilbage for Bygget, var kort og tynd overalt. Da den strider senere end Bygget, har den havt mere Nytte af Regnen og har forbedret sig betydeligt ved Julimaanedes gunstigere Veir. Den vil vistnok kun give lidet Foder, men maaskee være ret godt kærnesat; dog staaer den under Bygget.

Erter kom tyndt op og angrebes i Mai af Jordbopper i høi Grad, saa at mange Steder Bladene vare ganske borte og af Stengelen kun en kort Stub tilbage; flere Steder bleve de derfor ompløiede og Jorden besaaet med 6r. Byg. Stormen den 30te Mai og Kulden befriede imidlertid Erterne for Insekter, og Regnen i Begyndelsen af Juni bragte dem igjen i Fremvæert. De enkelte Planter udviklede sig derefter stærkt, blomstrede rigeligt og bleve godt bælgsatte. Den stærke Varme har standset Blomstringen og ødelagt Topblomsterne, men man seer dog meget smukke Ertemarker, og fra flere Steder roses de som den meest lovende Vaarsæd.

Bønner have været korte, men vel bælgsatte; de ere dog flere Steder tidligt gaaede af Grøde, og give neppe hvad man lovede sig af dem.

Den tidligaaede Boghvede frøs næsten overalt bort i Begyndelsen af Juni, og Markerne maatte ompløies. Den senere saaede havde Vanskelighed ved at komme op paa Grund af Tørken, er bleven kort, men har blomstret heldigt, saa at Afgrøden endnu kan blive ret tilfredsstillende.

Kartoflerne staae godt overalt. Ved Nattefrosten og Stormen blev Toppen meget affveden; men senere fik den igjen sin grønne Farve, som har vedligeholdt sig, saa at Kartoflerne have et saa frodigt Udseende som ikke i mange Aar har været Tilfældet, og endnu efter Midten af August havde Shgdommen ikke viist sig.

Koerne bleve fra Begyndelsen trykkede meget af Kulden og Tørken, og de saaede kom meget seent og meget ulige op, da der ofte var en Forskjel af 2—3 Uger mellem de først og sidst spirede Frø, og enkelte Frø kom først op ved Regnen i Juli; ved Kunkelroen synes Værten at være fremstlyndet, hvor der blev lagt mange Rjærner i hvert Hul. Enkelte Steder i Byland ere Kunkelroerne at betragte som mislykkede, men i det Hele have dog Koerne godt udholdt Veirliget, og, efterat et frugtbarere Veir er indtraadt, udvikle de sig stærkt, saa at man finder mange fortrinlige Koemarkter iaar, der love et godt Udbytte. Hvor de have været saaede paa urene eller

lavtliggende Jorder, have de til sine Tider været vanskelige at holde rene, men ialmindelighed har Ukrudtet iaar ikke havt stærk Fremvæxt. Endeel Stubroefrø er bleven saaget iaar for at hjælpe noget paa den knappe Fodermasse; det er navnlig i Byland, hvor Rugen er huggen tidlig af, at det er anvendt.

Overalt i hele Landet lyde Klagerne stærkest over Græsmarker og Enge, som i Forsommeren have været slettere, end man i mange Aar erindrer. Udsigten til et godt Udbytte baade for Kløvermarker og Enge, som imod Slutningen af Mai var saa lovende som nogenfinde, blev pludselig tilintetgjort ved Stormen den 30te Mai, der efterlod Græsset i en ligesom affveden Tilstand, og ved den senere indtraadte Kulde og Tørre stod Værten aldeles i Stampe, og Græsmarkerne beholdt det brune efteraarsagtige Udseende indtil Juliregnen igjen bragte dem i Grøde. Kløverplanterne satte Hoved, da Stængelen kun var et Par Tommer høi, og visnede, naar man lod den staae. Græsmangelen har til sine Tider været meget stor, og man har derfor omtrent maattet afgræsse al Kløveren, saa at af Kløverhø er i dette Aar kun høstet overmaade lidt; kun den silbigmobne Kløver, der hyppig findes paa Bøndergaardene, har undertiden givet et nogenlunde godt Udbytte. Ogsaa Engene, navnlig de høie og tørre, saavel som Moseengene, have givet et ringe Udbytte, og kun enkelte vel udgravede og overrislede Enge have givet et godt Udbytte. Ialmindelighed anslaaes Høuddbyttet til at udgjøre omtrent $\frac{1}{3}$ af en almindelig Høst. Det er velhjerget, da der ikke faldt Regn i den Tid; men mange Steder var Straaet saa visst, inden Græsset blev slaaget, at det vanskeligt vil give godt Hø, medens man ialmindelighed maa ansee Qualiteten for særdeles god. Enkelte Steder har man opsat Slætten indtil midt i August, da Regnen i Juli har kunnet forbedre Planteværten. Græsmangelen har været meest trykkende i den første Halvdeel af Juli, da alle Marker vare overtøjrede og Intet kom igjen. Paa flere store Gaarde har man holdt Besætningen paa Stald i 8-14 Dage og fodret med Grøn-foder, gammel Hø og Halm samt Grutning; paa andre Steder har man foretrukket at give Dvæget Grutning eller Oliefager paa Græsmarkerne eller aftøjret endeel af Havremarken, og altid har man fundet Fordeel ved at give Dvæget Tillægsfoder, fremfor at lade det løbe brølende af Sult omkring paa de bare Marker. Den frugtbare og velbyrkede Jord har naturligviis ogsaa med Hensyn til Græsset viist sine Fortrin; men der er neppe nogen Gaard, hvor der ikke i en eller anden Periode af Forsommeren har været Græstrang, selv om største Delen af Kløversletten blev opgiven. 3 August har

Græsset forbedret sig overordentligt, og der er i dette Dieblif (den 20de August) Udsigt til en god Eftergræsning.

Af Plantesygdomme har der viist sig Kust paa Hveden, men paa Grund af det tørre Veir har den ikke udbredt sig videre. I Bygget har været endeel Støvbrand.

Insekterne have gjort mere Skade. Foruden Jordblopper paa Urter i Foraaret og Larver i Rapsstulperne, har ogsaa Hvedemyggen viist sig flere Steder. Værrer har dog Knubormen (en Larve af Græsuglen, en Natfommerfugl af Uglernes Familie) ødelagt Engene især de moseagtige paa mange Steder i Sjælland ved at overbide Græssets Rødder; Larverne fandtes i en saadan Mængde, at store Engstrækninger saae ud som affvædne, og have saaledes ogsaa bidraget væsentligt til at formindste Høudbyttet. Kaalorm og Knuborm have i den sidste Tid begyndt at angribe Roer og Kaalvæxter, og Oldenborrelarver har man sporet hele Sommeren.

Melkeudbyttet har naturligviis ikke kunnet være godt, da Græsset har været saa simpelt; dog har det været bedre, end man skulde vente efter Græssets Bestaafenhed, som vel nærmest hidrører fra den kraftige Vinterfodring. I den varme Tid har man ogsaa haft Vanstuelighed ved at holde Melken tilstrækkelig Tid og derfor brugt megen Melk til et Pund Smør. I Juni hjalp man sig endda igjennem, da man lod Køerne afgræsse den til Slæt bestemte Deel af Kløvermarken; men Afslaget viste sig især i den første Halvdeel af Juli, da hele Arealen var benyttet og Græsset ikke kom igjen. Det er dog at haabe, at Melken i den senere Tid er forøget ved den bedre Græsning, som er af stor Vigtighed, da de høie Priser paa Smør gjør, at det er denne Artikkel, hvorpaa mange Landmænd iaar væsentlig maa regne for at skaffe sig Indtægter.

Skæferierne have givet et jævnt Udbytte; Priserne have været gode for den ordinaire Uld, men forholdsviis lave for den fine, omendstjøndt bedre, end man en Tid havde ventet.

Sommeren har været heldig for mange Markarbeider, navnlig Draining og Mergling, som derfor ogsaa har fundet Sted i stor Udstrækning. Den har ogsaa været lærerig og opmuntrende for Fremgang i Agerbruget, da veldyrkede og velgjøbede Jorder sjelden paa en mere overraskende Maade have viist deres Fortrin ved at kunne overvinde eller idetmindste formilde Veirrigets Indflydelse paa Plantevæxten. Man har ogsaa lært at paastjønne Vigtigheden af en dyb og omhyggelig Efteraarsbehandling af Jorden, saaledes at Foraarsbehandlingen indskrænkes til at danne et godt Sædleie i den øvre af Frostens skjørnede Overflade.